

רב ארי קילסון: מראי מקומות- כתובות דף ס"ד

- (א) **תפסה לא מפקינן מינה- ע' בחקפו כהן** (להש"ך, סי' צ"א), שכ' דלכאו' יש להביא רא'י מכאן דהיכא שיש מח' הפוסקים, אם תפס א' מהן אין מוציאין מידו. וכ' לדחות דאולי שאני הכא שהיו בלאותיה שלה מקודם, א"כ מהני תפיסה, משא"כ בעלמא לא יועיל תפיסה להוציא דבר מחזקתו. אולם כ' שיש להביא רא'י מדברי הרמב"ן ובעל העיטור שמביאים רא'י מסוגיין דאפי' היכא שהכתובה הוא בחזקת הבעל, אם תפס לא מפקינן מינה, אלמא דלא מחלקין בדבר. וע"ע בביאור הגר"א (יו"ד שט"ו, ב') שהביא גמרא כאן לא' מן המקורות לשי' הרמב"ם דתקפו כהן אין מוציאין מידו. וע"ע באבני מלואים (ע"ז, י"ג), שכ' ליישב דכאן המחלוקת הוא גופא חזקת מי הם הבלאות, בחזקתו או בחזקתה, וא"כ, אם היא תפסה הבלאות, אי"ז תפיסה מחזקתו, דבעלמא תפיסה מספק לא מהני משום דודאי הוא בחזקת המוחזק, אבל כאן זהו גופא הספק, וא"כ י"ל דבזה כ"ע מודו דמהני תפיסה.
- (ב) **ומשהינן לה תריסר ירחי שתא אגיטא- כ' תוס'** (סג: ד"ה ואינהו) דאמורדת קאי, דמשהיין לה י"ב חודש עד הגט. וע' ברא"ש (סוף סי' ל"ד) שכ' דתקנה זו הי' בימי אמוראים אחרונים, כשראו שהיו בנות ישראל כועסים על בעליהם ואומרים לא בעינא לי', והבעל מגרשה מיד כיון שפטרותו מכתובתה. אבל שוב היו מתחרטים הנשים, ולכן תקנו שתשהה בתוך שנה, ואם גירשה תוך שנה תקנו שלא תהא מחילתה מחילה, והי' צריך ליתן לה כתובה, ומתוך כך אולי יתפייסו. וכ' שכן תקנו באומרת מאיס עלי', וכ"ש במורדת. וע"ע ברשב"א שכ' דדוקא מיירי באומרת מאיס עלי', אבל מורדת אינו כן, אלא אם רצה הבעל לגרשה, מותר לו לגרשה מיד, ואין בכך כלום. וע"ש שכ' להוכיח דא"א לומר דבמורדת מיירי.
- (ג) **דאמרי' לה זיל לא מפקדת- כ' הריטב"א** דבנשואה לא אמרי' כן, דאף דג"כ לא מפקדה, מ"מ הא כיון דנשאה, הרי הוא משועבד לה בעונה, וא"כ ודאי איננו אומרים לה כן.
- (ד) **אלא אידי ואידי שתבע הוא וכו'- הק' הריטב"א**, ומהו באותה מימרא שאמר שמואל בפירוש דאם תבעה היא, שאין נזקקין לה, אם בבא מחמת טענה, למה אין נזקקין לה. ותי' דמיירי שלא באה מחמת טענה. א"נ, שיש לה בנים מבעל אחר, וממילא אין שייך טענה זו. א"נ, דיכולין לאוקמי' דהיא תובעת ליבם, והוא רוצה לחלוץ, דבזה לא אמרי' דנזקקין לה, דהא הברירה בידו אם לייבם או לחלוץ, ואין נזקקין לה אלא היכא שהיא תובעת לייבם, והוא אינו רוצה לא לחלוץ ולא לייבם.
- (ה) **מ"ש לייבם דאמרי' לי' זיל נסיב איתתא אחריתי, לחלוץ נמי וכו'- הק' הריטב"א**, בלא"ה יש למיפרך, אם יכולים לטעון דיכול לישא אשה אחרת, ולכן אין לכתוב עלי' אגרת מרד, לימא דה"ה בארוסה שאינו רוצה לינשא, למה לכתוב עלי' אגרת מרד, זיל נסית איתתא אחריתי. וביאר דשאני ארוסה, דכיון דאיהו גופא קרבה ובחר בה, ליכא למימר הכי, משא"כ בשומרת יבם, דאקנו לה מן השמים, בזה איכא למימר הכי.
- (ו) **אלא אידי ואידי שתבע לייבם, ול"ק, כאן במשנה ראשונה, כאן במשנה אחרונה- פי' הריטב"א**, דמיירי דאידי ואידי שהוא טען שהוא דוקא רוצה לייבם, והיא אינה רוצה לא לחלוץ ולא לייבם, א"נ שהיא רוצה דוקא לחלוץ, ומתניתא במשנה ראשונה איירי, ולכן מה שהוא טוען שהוא רוצה לייבם, כדין הוא טוען, ולכן כותבין עליו אגרת מרד. ושמואל מיירי במשנה אחרונה, ולכן הוי תביעתו שלא כמצוה, וכיון שכן, אין לכתוב עליה אגרת מרד כלל, אפי' כשהיא אינה רוצה גם לחלוץ, כיון שהוא אינו תובע חליצה, וכ"ש כשהיא רוצה לחלוץ שאין כותבין עלי' אגרת מרד.
- (ז) **מעה וחצי לכל יום- כ' השטמ"ק** בשם הר"י מיגש, דאין לומר דהני מילי בטייל, דמחייב בעונה בכל יום, הוא דיהבינן לה לדידה אגר שתא יומי, ולדידי' אגר שבעה, משום דבכל יום הוא מפסיד בעילה, אלא אפי' גמל וספן נמי יהבינן לה אגר שיתא יומי, ולדידי' אגר שבעה יומי, משום דאינו דומה מי שיש לו פת בסלו וכו' [אגב, מבואר מל' הר"י מיגש דשעבוד אשה לבעלה הוא ג"כ כמו העונה שיש עליו לה, דאם היינו אמרי' דכל אשה שעבוד לבעלה שוה, דהיינו דצריכה להיות מוכנת לו בכל עת שירצה, א"כ למה הי' צריך לפרש למה הי' חייבת לו ד', הא ודאי חייבת לו בכל יום שמורדת, ומהא שהי' צריך לפרש דגם באשת ספן וכו' היא צריכה ליתן לו משום הא דפת בסלו, אלמא דגדרים של שעבוד אשה לבעלה תלוי בחיובים שיש לבעלה לדידה (וע' בשו"ת מהרי"ט [א, ה'] דג"כ מבואר כן להלכה)].
- (ח) **המשרה את אשתו ע"י שלישי- כ' הרשב"א** בשם הראב"ד דמיירי כגון שהוא עושה מלאכה בעיר אחרת, או לומד בעיר, שעונתו מע"ש לע"ש. וביאר הרשב"א דפי' כן, משום דאל"ה, אסור להשרותה ע"י שלישי, אלא חייב לאכול עמה על השלחן, ואי לו, יוציא ויתן כתובה, משום דשמעי בה אינשי, וזילא לה מילתא, דיאמרו מה ראה בעלה של זו להתרחק משלחן בעלה. אולם דעת הרמב"ם אינו כן, דכ' (אישות י"ב, י"ב), "בעל שרצה ליתן לאשתו מזונותיה הראויות לה, ותהיה אוכלת ושותה לעצמה, והוא אוכל ושותה לעצמו, הרשות בידו, ובלבד שיאכל עמה מלילי שבת ללילי שבת".
- (ט) **ואין נותנין לה לא חדשים בימות החמה, וכו'- פי' בשטמ"ק** בשם ר' יונה, דהיינו דאם התחיל לתת לה בימות החמה, אין ליתן לה אז בגדים חדשים שיספיקו לו לשנה א', דא"כ נמצא דנותן לה חדשים לימות החמה, ובלאות לימות הגשמים, וכלים חדשים חמים ובלאות קרים. אלא נותנין לה כלים של חמישים וזו בימות הגשמים, והיא

מתכסה בכלאותיהן בימות החמה, והשחקים שלה. וזהו אם התחיל ליתן לה בימות הגשמים, אבל אם התחיל ליתן לה בימות החמה, אז יתן לה רק בגדים שיספיקו לימות החמה, וכשמגיעים לימות הגשמים, אז יתן לה כלים של חמישים זוז, ושוב היא מתכסה בכלאותיהן בימות החמה הבאה.

(י) **ומה היא עושה לו, משקל ה' סלעים- כ' תוס' לעיל (סג. ד"ה רב)** דשיעור זה הוא רק אם אינה עושה לו אלא בצמר, אבל אם היא עושה גם שאר מלאכות בבית, כגון טוחנת, אופה, וכו', אז פוחתין לה מהשיעור עשיית צמר, וכמו דתנן לענין מניקה, דפוחתין לה מהשיעור. וכ"כ הרא"ש (ל"א), דשיעור זה דמשקל ה' סלעים בצמר הוא דוקא במשרה אשתו ע"י שלישי, דאז אינה עושה לו שום ממלאכות הבית, אבל היכא שעושה לו המלאכות, אז אי"ז השיעור דחייבת לעשות לו.

(יא) **לחול ולא לשבת, דברי ר"מ, וכו', וכמה מזון שתי סעודות, וכו'- כ' הרשב"א בערובין (פב:) דבערובין (ל:) אמרי'** דמח' זו הוא נכלל בהדברים דתלוי במה שהוא אדם, וקולא הוא, דהיינו דעל חולה וזקן קאי, דיכולין לערב במה שהם אוכלים, אף דאדם בינוני אוכל טפי, ובוה פליגי ר"י ור"מ, האם מיירי בסעודות שבת או בסעודות חול. ומה שהק' הגמ' כמה ב' סעודות, זה לא קאי על הא דר"י ור"מ, דהא הם באים לבאר באיזה סעודה משערים באדם פרטי, אלא דזה מיירי באדם רעבתן, שאוכל טפי מאדם בינוני, דקיי"ל דבטלה דעתו אצל אדם דעתו, וא"כ השאלה היא מהו שיעור אכילה של אדם בינוני. עוד צידד לומר דר"מ ור"י ברעבתן פליגי, דהיינו באיך משערין שיעור של מזונו של אדם בינוני, בשבת או בחול, אבל כ' דפי' ראשון נראה עיקר.

(יב) **וחצי חצי חצי לטמא טומאת אוכלין- כ' רש"י בפסחים (לג:) דמה שפחות מביצה אינו טמא טומאת אוכלין,** היינו שאינו יכול לטמא אחרים, אבל שפיר יכול לקבל טומאה, אפי' פחות מכביצה. וע' בתוס' שם מה שהק' על רש"י, וכ' דאף לקבל טומאה אינו יכול לקבל פחות מכביצה, וכ' דאף רש"י עצמו בחולין (פב.) חזר בו וס"ל דאין אוכלין מקבל טומאה בפחות מכביצה. אבל ע' ברמב"ם (טומאת אוכלין ד', א') שג"כ כ' דאוכלין מקבלין טומאה בכל שהוא, והכסף משנה שם הביא דכן א"י בתורת כהנים, דדרשי' ממה דכתי' מכל האוכל, דאוכלין יכולין לקבל טומאה במשהו.

(יג) **ואי ר"ש, תמני סרי הויין- פרש"י,** והיא אינה צריכה אלא י"ד. והק' מההרש"ל, הרי בעינן ט"ו סעודות, שהרי צריכה לאכול ג' סעודות בשבת. ותי' דלא הי' מוכרחת להק' מסעודה שלישית בשבת, שיכולה לקיים סעודה זו במיני תרגימא. וכ' מההרש"א דדחוק לומר דהמקשה לא חשיב סעודה ג' והמתרץ חשיב לה. והוא תי' דעכשיו קיימינן למ"ד דאוכלת עמו בלילי שבת ממש קאמר, ולכן אי"צ אלא י"ד, ולקמן קיימינן למ"ד דאוכלת היינו תשמיש, ולכן שפיר צריכין לחשוב ג' סעודות לשבת.

(יד) **כמאן כר' חידקא דאמר ד' סעודות חייב אדם לאכול בשבת- כ' המאירי דמסוגיין משמע דגם נשים חייבות לאכול** שלש סעודות בשבת (לרבנן). וכן ע' בביאור הגר"א (או"ח רצ"א, ט"ז) דציין לגמרן למקור לפסק השו"ע שם דנשים חייבות בשלש סעודות.

(טו) **דל חדא לארחי ופרחי- הק' באגרות משה (יו"ד א', קמ"ג, ד"ה והנה בכתובות, עמ' רפג),** הא אין מחוייב ליתן לה שתחלק לצדקה, וא"כ למה צריך ליתן לה סעודות אלו בשביל האורחים. ותי' דצ"ל דכיון שהוא דבר שכ"א נותן אם מזדמן לו, א"כ הוא בכלל חיוב מזונותיה, דאין יכול לומר לה שתהי' אכזרית ולא תתבייש ולא תתן. ה"ק, לא פסק שעורים כפלים בחטין אלא ר' ישמעאל, וכו'- פי' בשטמ"ק בשם תלמידי ר' יונה על המשנה, דהיינו דדוקא ר' ישמעאל הי' צריך ליתן כפלים שעורים על חטין, לפי שחטין שבמקומו היו רעים ביותר, אבל בשאר דוכתי, שאינן רעות כ"כ, אינו נותן לה כפלים, אלא כפי ראות ב"ד, ות"ק ס"ל דבכל מקום נותן לה כפלים בשעו